

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

1 De Foro legitimo constituendo, ratione actorum, reorum, & negotiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

*sepe, in verb. conclusione, de verb. sign. Felin. in c. cum dilecti, 6. colum. vers. quinto scias, de fide instrum. nisi in causa denuntiationis, vel accusacionis, ubi non requiritur renuntiatio, & conclusio, vt notat Bald. in libellorum, de accusat. P. Vide de hoc Guido. Papæ. decif. 72. Quare vtrunque litigantes, probationes edunt penes actuarium, cum repertorio omnium instrumentorum in quibus in causa vtruntur, eianturque productioni alii, concludunt & inter acta producant conclusiones, quas vocant *leur dire par escript*.*

3. *Interdum* Index definit tempus, intra quod teneantur litigantes edere quæcunque voluerint, cum comminatione, post tempus non esse admittendos. Interdum vno solo ex litigantibus edente, is libellum iudici offert, vt rescripto seu appunctamento, iubeatur aduersario edere intra certum tempus, quod vocant *appointement*: de *requisite de forclusion*, de quo responso eiusque significatione, vel intimatione aduersario facta, si liquet iudici, nihil moratur sententiam eius, quod aduersarius interpellatus nihil produxerit vel ediderit. Interdum coram actuario vel ex consensu, litigantes conueniunt de tempore peremptorio, intra quod & repertorium faciunt & edant, & dicant quæ velit, extra quod non admittuntur ad nouas productiones. *glo. in ca. quoniam contra, in ver. conclusiones, de probat. nisi forsan ex gratia adiutantur per rescriptum ad libellum, ea de re iudici porrectum.*

4. *Neque* post conclusionem dantur dilationes vterius, *l. cum a nobis, C. de dilatio*, quia finis & effectus eius est, vt negotium in causæ prosecutione finitum esse videatur, & propterea non admittatur mutatio modi agendi, *ca. pastoralis, de caus. possess. clem. 2. vt lit. pend.* quia per eam vteriori productioni renuntiat. *c. auditis, de procur. ca. cum dilectus, de fide instrum. ca. 2. de rescript. in integr. in 6. d. clem. sepe, de verb. sign.*

5. *Exceptis* casibus, quos explicat Rob. Maranta, parte 6. sui specul. cap. de conclusionem: videlicet quod possit allegari post conclusionem, ius restitutio in integrum per minores & ecclesias impetrari: iuramentum in supplementum probationum deferri,

dummodo sit petitum ante conclusionem: probatio exhiberi, quæ postea nata est ex confessione aduersarii: possit & probatio per rei euidetiam proponi & per loci aspectum: omnique probatio alia pro defensione rei in criminalibus allegari. Possint quoque interrogationes aduersarii fieri post conclusionem, etiam ad instantiam partis. *vide de his etiam, ultra Marantam, Ausferium in decif. capel. Tholo. 174. congruit fere omnia & pura Nicolaus Antonius Grauius, in additio. ad Westrum introductio. ad aula. Roma. actionem, lib. 4. c. 4. num. 25.* Guido Papæ generaliter praxim docet, decif. 201. quod renuntiatione vel conclusionem facta in causa, intellige tamen ante sententiam, potest altera pars litigantium admitti ad producendum literas vel instrumenta, si aliqua ratio euidens mo rear iudicem, *adde Cardin. in clem. 1. qu. 12. de cau. possess. Specul. in tit. de renuntiat. & conclu. maxime si instrumenta sunt de nouo reperta, quod probatur per iuramentum producentis, Bar. in l. admonendi, de iureiurand. Sed & receptum ait, quod testis semel examinatus & publicatus, renuntiatione & conclusionem facta in causa, potest iterum in causa ex officio iudicis examinari. *Bar. & glo. in l. reperi. de quest. Bar. & Bal. in auth. qui semel, de prob. C. Panorm. in c. cum clamor, de testib.* Potest & admitti iudex, si qua iusta causa ei videbitur, & iuramento a producente recepto, quod malitiose non procedat, super eodem articulo post conclusionem, etiam testes examinare. *§. quia vero multi, de testi. in auth. Sed illud vix fit, nisi necessarium videatur iudici.* Neque enim tenetur deseri productioni, vel eam admitti: potissimum si producens clam & incio aduersario velit edere instrumenta, vt eum supplantet & iudici imponat, vel vt litrem dfferat. Quod si admittat, non absolute admittet instructo negotio, sed cum clausula libello addita, *pour y auoir le regard que de raison, & sine dilatione iudicii.* Alioquin enim lites essent immortales, nec finis vllus esset eis, contra quam diligenter & accurate iura statuunt.*

L. properandum, de iudic. C. c. finem litibus, de doio & contum. cum simit.

DE LEGITIMIS PERSONIS, INTER QVAS IVDICIA FERANTVR. LIBER XLIX.

De foro legitimo constituendo ratione actorum reorum & negotiorum.

CAP. I.

1. *Continuatio, lib. 48. §. 49.*
2. *Iudex in actoris & rei persona quid considerabit.*
3. *Actor in iudicio quis dicatur.*
Et reus item, num. 4.
4. *Forum quis sortitur ratione domicilii, rei, contractus, & loci solutionis faciendæ.*
5. *Arbitraria actio.*
6. *Sigillorum reorum submitto, & iurisdictio.*
7. *Incarceratio decreta non suspenditur appellacione.*
8. *Delicti forum quod sit legitimum.*
9. *Iurisdictio non terminatur iudex excedere non potest.*
10. *Iudices ecclesiastici & temporales separatas habent iurisdictiones ratione rerum & personarum.*
11. *Clerici de quibus rebus conueniri possunt coram iudice seculari.*
12. *Pœna sanguinis non infligitur ab ecclesia.*
13. *Milites hospitalarii S. Ioannis Hierosolymitani, non infligunt pœnas in suis iurisdictiombus.*
14. *Laiicus coram iudice ecclesiastico, nec contra clericum coram laico conueniendus est: nisi reconuentione quis utatur.*

Explicato ordine iudiciorum, secundum quem controuersie proponendæ sunt & excutiendæ, agendum est de personis, quarum possit esse iudicium. Et quæ legitimam agendi vel defendendi personam habere dicantur, vt postea ad sententiam postremo libro, Deo fauente, & ad eius executionem perueniamus.

2. *Et enim* ex persona eorum inter quos controuersia fuerit,

& ex genere causæ, iudicium constituendum est. *Vp. in l. 3. §. Julianus, de lib. exhib. P. Secundum que modum, vitam personarum, l. de minore, §. tormenta, de questio. P. l. non omnes, a barbaris, de re milit. & dignitatem, l. Padus, de incen. ruin. & nauif. P. lites ordinari & sopiri debent. Quare personæ actoris & rei, principales iudicii partes, & præcipua membra, *l. inter litigantes, & l. Julianus, de iudicib. P.* considerari par est: eorumque negotia quæ agitant, & coram quo egerint. Quare in summa, sed ordine dicendum quis actor reulque dicatur, quovis plex, de quo præstio fit, quis agere vel defendere possit. Et num secundum ius coram legitimo iudice contendatur, an is Iudex suspectus sit: ob quam causam, aliæ pro illis personæ admittantur, nempe aduocati, procuratores, & similes aliæ. Rationesque eorum omnium etiam singulis attribuat & annexæ.*

3. *Actor* in iudiciorum tractatu, is est, qui ad iudicium provocat, id est, qui assertit iudicio aliquid dari, fieri aut solui debere, qui impellit qui compellat alium primum ad iudicem. *l. 2. §. si. com. diuid. P. in le. tribus, de iudic. P. l. acti. C. de probat.* Et in præiudicialibus actionibus, is actoris partes sustinet, qui proponit intentionem, secundum id quod intendit. *l. generaliter in præiudicis, l. 1. 2. de act. P.* Agere etiam is videtur, qui exceptionem vitur. Nam reus in exceptione, actor est, *l. 1. de except. in P.* quia præbare tenetur, quod tendit excipiendo, *l. in exceptionibus, 19. de probat. l. 2. eod. P. e. quoniam contr. eo. ap. Greg.* Alioquin actionis verbo non venit exceptio, quia actioni opponitur dam concutit, & est actionis exclusio. *l. verbum oportebit, §. actionis, de verb. sign. l. 2. de except. P. §. 1. eod. ap. Justin.*

4. *Reus* relatiuum est ad actorem: & est, qui rei incumbit, qui rem defendit in iudicio, *ca. forus, de verb. sign. Reos autem*, inquit Cic. 4. de Orat. appello, non eos modo qui arguuntur, sed omnes quorum de re disceptatur. Et rursum, *Reos appello, quorum res est.* Defensor quoque idem est, qui vices eadem gerit. *l. minor, de procura. P.*

Quare dupli modo actores & rei dicuntur, in civilibus & criminalibus negotiis, actor in civilibus dicitur ut plerumque: sed & in criminalibus accusatores qui accesserunt criminis reos, l. fin. de accusat. C. Et rei qui defendunt, & accusantur. 101. iuu. de casto. reo.

5 *Et passim in iure.* ¶ Rei persona in causa deducenda in iudicium consideratur precipue: quia actor debet sequi forum rei. l. iuris ordinem, & l. in criminalibus, de iuris. om. iud. l. heres absens in prin. Et §. fin. de iud. auth. habita, ne fil. pro patr. C. c. si clericus, & c. cum sit, de fo. compet. c. experientia, u. q. 1. Forum autem communi iure quis fortitur & conuenitur in personalibus actionibus, vbi domiciliū habet, & vbi maiorem partem habet bonorum. l. heres absens, de iud. P. l. 2. vbi Senat. vel clari. C. ca. licet, 2. de for. compet. Et si de rei vindicatione agatur, ibi conueniendus est, vbi res sita est. can. sane, de for. compet. tit. vbi in rem actio. Et c. tit. vbi de hered. ag. oport. C. tit. vbi de possess. ag. oport. C. tit. de fidei commiss. C. Et l. statumimus, C. de episc. & cler. Verum notat singulariter H. abtensis, in sum. de for. compet. vers. vnum tamen notabile. post Azonem, quod si agatur actione reali, & quis conueniatur in loco domiciliū, ibi cogatur respondere reus. Quod si agatur in loco vbi res est sita extra domiciliū, non cogatur nisi ibi respondere, possit tamen si velit: & pro eo casu ponderat integram rubricam, vbi in rem actio exhiberi debeat vel esse queat. Alibi itaque vocatur quam in loco domiciliū, habet ius reuocandi domum. l. si quis ex aliena, de iuris. dict. om. iud. l. 1. §. legatus in eod. de iud.

6 ¶ Sed et ratione contractus, eo loci conueniri potest, vbi factus est. Contraxisse autem vel quasi contraxisse videtur, qui aliquid fecit alicubi, ex quo aliqua obligatio oriatur: vt fibi tutelam vel curam vel negotium alicuius tractauerit. V. l. in l. heres absens, 19. §. 1. Et §. promde. Callistr. in l. inter dum, 36 §. fin. l. omnem obligationem, de iud. P. Si tamen conuenitur in contractu de loco vbi fides exsoluenda sit: primum ibi reus vbi solutio facienda est, conueniri debet: dehinc si ibi non inueniatur, vbi eaque reperitur arbitraria actione. l. 1. Et tot. tit. de eo quod cert. loc. l. 1. C. vbi conuen. qui cer. lo. da. promiss. Potest et eligi iurisdictione ab actore alia quam domiciliū, & iudex alius, qui sit tamen negotio idoneus, si reus in contractu obligationis se submisit omnibus curis, & sigillis, vt ait constitutio Francisci prim. des. in ges. pre. fida. x. artic. 14. Et 19. Receptum enim est, licere cuique se subicere aut submittere iurisdictioni non suae, & iudicis inferioris vel aequalis. l. 1. Et 2. Et l. receptum, 14. de iudi. l. l. a quo. §. tempus iuu. ad Trebell. P. & reuocari pro proprio foro, l. si quis in conscribendo, de pact. Et de episc. & cler. si in de. iudicium non fiat generale alicui ordini vel dignitati. c. si d. i. genti, de for. compet.

7 ¶ In Gallia frequens vsus est harum submissionum in contractibus, pro quorum executione paciscuntur, vt cece vti sigillis regis, quae vel Montipessulii, vel aliorum locorum dicuntur, quibus parator & promittor sit executio per literas eorum, quas vocant *lettres de rigueur*, quae conceduntur a praefectis vel subpraefectis sigilli, quas ideo dicere possumus iudices chartularios, quibus per instrumenta & chartas eorum se voluntarie subiciunt iurisdictioni, de his constit. Ludo. 12. promulgata ann. dom. 1199. artic. 161. sedes praefectorum & subpraefectorum sigilli huius ponuntur in artic. 147. eius constit. vt ita eorum sit voluntaria iurisdictione, Bar. in l. 1. de iudi. P. tradit. fudi. chartularios, voluntariam habere iurisdictionem. Chartularii, quod charta conscribatur: vt & chartularii suat, qui chartas perscribunt. §. hunc iuu. de armis. in Authen. Sunt autem tantae efficaciae litterae & mandata parati sigilli, vt vbi que sine codicillis cancellariae, qui dicuntur *pareatis*, executioni demandari possint, in d. const. Ludo. 12. art. 153.

8 ¶ Potest et debitor extra domiciliū, per manus iniectionem imminente fuga, auctoritate non sui iudicis contineri, neque hac de causa in recessu admittitur. Sic interpret Alexander ad l. cui iurisdictione, de offic. eius cui mand. est iurid. tene, inquit, corde auctoritates Doctorum, quia volunt quod nunquam iudicis incompetencia possit opponi. contra capturam ratione suspensionis fuga. Ratio erit, quia alioquin incompetens iudex ratione temporis testiarum, eo tempore & ea ratione, potest eum capere, vt latet de fili iudicio. gloss. in l. fin. in ver. fidei iussio. de serui. C. Item creditor in eo casu, priuatus quamuis, prehendere fugientem eum re, propriū debitorem potest. l. ait praeror. §. si debitorum. de his qua. in frau. cre. P. Ludon. Roman. const. 192. Quod tamen idem Alexander explicat, eam ob rem capi quidem a iudice non suo fuit, eorum de fuga posse, at non retineri, sed remittendum ad iudicem suum, iudicii causa. Satus enim fuit & melius, iudicis auctoritate prehensionem fieri, quam propriae creditoris. Cum & reg. a col. si

tuciones prohibeant prehensiones quae fiebant hoc modo, vt dicunt, de seruire prisonnier corps pour corps, idque iuxta l. fin. de exhib. reis. C. Et hac tutor & firmior est via, mandato iudicis prehensiones fieri, quod non meratur prouocatio seu appellatio. Nam sine prauidicio eius (maxime si mandatum seu decretum in carcerandi praeuente inquisitione eaque iudici cogitata, emanauerit) executionem legitimam habet, & manus iuncti ab apparitoribus possunt, ex constit. Carol. 7. artic. 17. cui conuenit Henrici 2. constitutio, Henric. 2. consti. 15 §. 5. de reiglemen. de la iustice. qua 4. August. 15 §. 10. artic. 10. cauentur, vt si quis a iudicibus edictali vadimonio euocetur, quod dicunt adiornetur personaliter, dum intra fines territorii illorum est, vel qui in eo adm. sit delictum, non audiatur prouocans, nempe vt praeparator ius iud. citi: sed reuocatur ad eodem iudices, dicturus coram, vel in vinculis causam translationis in competentis fori, vel reiectionis iudicis, idque secundum l. si quis ex aliena, de iuris. om. iudic. P. Et quia in delictis obligatio ex re fit, & ex facto nascitur, vt ex furto, rapina, & de, §. 1. de oblig. qua. ex delict. nasc. ibi quoque vocari potest in ius reus, & pena exigitur, vbi malefictum admissum est, in l. vbi Senat. vel clari. C. l. 1. Et auth. quam in provincia, C. vbi de cri. ag. oportet, cap. si quis episcopus damnatus, 1. 1. q. 3. c. placuit, 6. q. 3. Vel si et non est, quocumque loco recipiuntur, l. 1. vbi de crim. ag. oportet. C. facti iurisdictionis latruncularis, de quo in l. solemus, §. fin. de iudic. aut praepositi marescallorum.

¶ Et haec forma intelligi par est, si modo res, de quib. contentio. vel personae qualitas, eius sunt f. ri. coram quo iudicium postulari. Nam alioquin nemo iudex esse potest ultra iurisdictionem sibi concessam, l. fin. de iuris. om. iud. P. l. 1. qui pro sua iurisdictione iud. da. poss. C. l. 1. si a non comp. iud. C. aut ultra limitatam rem, d. l. 1. eod. vel praet. tutum tempus, l. 2. §. si iudex, de iudic. nec alibi quam vbi locus iurisdictione dictus est. l. si ut proponis, in 2. leg. §. quom. Et quam iud. C. Sic etenim cuique concessa iurisdictione est conferuanda, modo quo data est: ne ordo politiae turbetur, confusis actionibus humanis. ca. peruenit, 11. q. 1. Aliter a non suo iudice tententia lata, vim non habebit. l. 1. Et si. C. si a non compet. iud. ca. si clericus, de iudic. ca. ad audientiam, de consuetud. c. in primis, 2. q. 1. 1.

¶ Pro rebus ecclesiasticis adire debet solus iudex ecclesiasticus, non secularis: pro temporalibus, secularis. ca. ex transmissa, de for. compet. Et si quaedam res sunt, quae tanquam spirituales, & tanquam temporales considerari possint, iudicis spiritualis vel temporalis electio erit. c. cum sit generale, ca. 8. Et vbi off. alios casus enumerat, de for. comp. c. cum ius, de vsur. c. uae, §. de pro.

¶ Sunt et quaedam privilegiata, ob quae possunt rapti in ius ecclesiasticae praesae ad tribunal iudicis laici, quae enumerat Chalfaneus ad rub. de iusticiis, in consuetud. B. r. quod, vt si non vntantur officio clericali, iuxta clem. vii. de vita & honesta. cleric. vt & arebit dictum refert Papius, lib. 1. R. hapo. are. fo. tit. 6. art. 1. Et si committit delictum Chirurgiam artem exercentes, imbita est. 2. Si inueniantur in habitu laicali & vulgari, variū col. vis. eod. are. fo. 3. Si eam stipendo militie interfuerint, eod. are. fo. 6. Nam copio si in re regulares, nisi restituerint, vel, vt dicunt iura, nisi rehabilitentur per summum Pontificem. cap. fin. de cler. coning. cap. perpendimus, de senten. excom.

¶ Plerumque et reus ob maleficia imponendae poenae sunt, qui non sunt potestatis proprii iudicis, & ideo ad alium iudicem reuocandi sunt. Veluti si agatur de poena sanguinis imponenda, vel mortis temporalis: pro qua ecclesia, quae non iudicat de hoc gladio temporalis, ca. clericus, §. Et consentiam sanguinis, ne cleric. vel mon. secul. negot. se immisc. c. ex literis, de excess. p. ar. c. in archiepi. scopari. de rapior. remittit reos ad iudices temporales prius exautoratos seu de gradu clericali delectos & deprecatos. ca. at si clericus, de iudic. ca. nouimus, de verbo. sign. c. excommunicauimus, de heret. curs. simul. ¶ Quae ratione P. ius seu Commendatarii ordinis, militum hospitalis S. Ioan. Hierosolymitani, qui ex religiosorum ratione non votum participant, nullo modo, nec eorum iudices intra fines iurisdictionum suarum, si de patris capitalibus vel sanguinis statuendis agatur, etiam inter sibi subditos cogoscant: sed vel reos dimittunt, vel ad seculares curias remittunt puniendos, vt scriptum est, statutus eorum militum. tit. 18. c. 5. & 6.

¶ Iure et communi autem, in aliis cautum, ne clericus a laico iudice, vel laicus ab ecclesiastico iudicetur, ca. 2. Et ca. at si clericus, 4. de iudi. auth. clericus quoque, Et const. F. edicti sui. nouimus. Et Authen. nullus. C. de episc. & cler. §. sed neque pro qual. bet. de sanct. episc. m. Authen. §. 1. vt cleric. apud pro episc. in Auth. nisi forsitan recom. niendo

niendo quis velit aore reum facere. Nam tunc reconuentione, iudex alias incompetens, fit competens. in c. 1. & 2. de mut. peti. c. 1. s. cuius in agendo. 3. q. 8. Paul. l. qui non cogitur. 2. de iudic. P. l. cum Papianus. & auth. & cons. de sent. & interloc. C. Exceptis criminalibus questionibus, in quibus non admittitur reconuentione nec compensatio, si criminaliter intendatur: cum non relatione criminum, sed innoxialiter reus purgare se debeat. l. is qui de publ. iud. P. c. neganda. 3. q. 11. l. neganda, de is qui accus. non poss. C.

A quibus agatur, & qui conueniri possunt.

C A P. 2.

- 1 Agere qui possint aut prohibeantur.
- 2 Excommunicati a quacungq. litis parte repelli possunt, & cuiusmodi debeat esse excommunicatio.
- 3 Seruus suo nomine, vel alieno quando esse in iudicio potest.
- 4 Magistratus maiores non poterant esse in iudicio.
- 5 Lis eiusdem rei diuisi non debet coram diuersis iudicibus.
- 6 Accusare vel accusari qui possint in criminibus.
- 7 Filii familias quomodo, & pro quibus in iudicio esse possint.
- 8 Vxor pro quibus, quando, & quomodo in iudicio esse possit.
- 9 Lis quomodo inter patrem & filium esse non possit.
- 10 Feriarius tempore an lites, & qua quiescant.
- 11 Mores quando in iudicio sine curatoribus esse possint, vel non.
- 12 Monachus quomodo in iudicio esse possit.
- 13 Capitulum quando potest, vel non potest esse in iudicio, sine consensu sui Pralati.

Agere & conueniri possunt omnes, qui non sunt nominatim prohibiti in iure. Ideo obiter qui prohibeantur ad monendum, cum distinctione: ut quidam in omnibus, & omni tempore, prohibeantur: alii non in omnibus, sed in certis: alii, non nisi tempore quodam: alii, non nisi de certis & certo modo. De singulis quidam exempla proferam. ¶ Inter illos qui omni tempore, & in omnibus non possunt esse in iudicio, sunt excommunicati, & quamdiu tales remanent: quia in quacunque parte litis illis obici potest illa exceptio, & reticiuntur a iudicio. c. cum inter, c. a nobis, c. excoptionem, de except. Ne quisquam cum suae animae periculo, & cum illis communicare contra interdictionem Ecclesiae cogatur. c. definitus, 4. q. 1. c. nulli, de sens. excommun. in c. 11. & 9. Apofl. Verum qui obicit excommunicationem, eam probare debet, si non appareat excommunicati confessione, vel alio modo. Et sique probationis causa datur a iudice dilatio, in qua si non probetur, litem prosequitur: si vero appareat ex causa sibi commissi delicti excommunicationem eam soluet: aut si aliunde oriatur, remittit excommunicatum prius absoluentem, ad competens iudicem in c. prudentiam, de offic. deleg. Interim autem quoad non probabitur excommunicatio, non reicietur actor nouo iure, si post exceptionem intra octidies dilationis non probetur. c. pia consideratione, de exceptione in 6. Accedit text. tit. de excommunicat. non vitand. in pragmatice sanctione, & in Concordatis, quae non vitantur excommunicati in sacramentorum administratione & communionem: nisi excommunicat certa persona, vel certus interdicitur locus, vel ecclesia, &c. & nisi notorie excommunicatio notetur. Quod adhuc de maiori non de minori excommunicatione intelligendum est.

¶ Si quidem maior non minor repellat a communionem & ab agendo. c. a penult. de sentent. excommun. c. Engelrindam 3. q. 4. Secundo, seruus nullo modo ex sua persona in iudicio agere vel conueniri potest ciuili modo. l. seruus, l. cum debitoris, C. de iudic. l. vix est, qod. P. l. non seruum, C. de rei vindic. quamuis dominus acquirat actionem & suo facto alii agendi vel defendendi causam, l. qui a seruo hereditario, de actio. P. l. 1. & l. sine mihi, 15. de stip. serui. P. id namque facit nomine alieno, non proprio. Quare si qua iniuria affectus est, non ille, sed dominus eius, etiam eo inuito experitur, § seruus autem, de iniur. apud Iustin. quamquam ipse ex delictis puniri possit, quia naturalis iuris particeps ex eo obligatur, & obligacionem id est, poenam, soluere cogitur. l. serui ex delictis, de actio. P. eius simil.

¶ Tertio, qui erant in maiori magistratu, eoque temporali, pendente administratione, neque agere vel defendere poterant. l. pars literarum, 48. de iudic. P. l. 2. de in ius voc. C.

¶ Quarto, qui de causa per se alibi introducta, coram alio iudice uult agere, & qui diuidere negotium fatagit, non auditur. in l. nulli, C. de iudic. Ut si coram vno iudice de causa possessionis, coram alio vero de eadem causa eiusdemque rei, & contra eandem personam agere velit, c. 1. de caus. poss. & propriet. c. 1. de sequet. poss.

et fin. de iudic. Et ubi ceptum est iudicium, ibi finem accipere debet. l. ubi ceptum, de iudic. P. Quo fit, ut si plures sint qui de vna re contendunt, ad eundem iudicem remittantur: veluti si agatur iudicio communi diuidendo. Pompo. in l. 1. & Papin. l. 2. de quibus reb. ad eund. iud. cas. P. l. 1. de consori. ciuili l. ius, C.

¶ Quinto, sunt personae quae omnino in criminibus accusare aut accusari non possunt, de quibus abauide a nobis dictum est supra lib. 32. istius Syntagm. a. c. 12. usque ad c. 20.

¶ Qui vero in certis quibusdam negotiis tantum agere vel conueniri possint, ex pluribus exemplis referam pauca. Primum in filiisfamil. qui sine auctoritate patris regulariter agere non possunt, & ideo pater in quibus in iudicio esse debent, auctoritatem eis praebere cogitur. l. si, §. necessitate, de bon. qua. lib. Verum in certis quibusdam casibus, potest esse. l. filiusfamilias, de action. P. c. si de iudic. in 6. quod explicauimus etiam lib. 1. istius Syntagm. ca. 8. num. 24. & 25. Atque Bartol. in l. fin. §. 1. de verbor. obligat. P. addit, filiumfam. minorem 25. ann. litigantem pro re quae patrem non tangat, non posse adesse in iudicio sine curatore, quamquam a patre fuerit auctoratus. Sufficere tamen, in quantum interest patris, auctoritatem eius. Hodie autem in Gallia ex communi praxi, si maior sit filiusfamil. non desideratur auctoritas patris, & sine eo in iudicio esse potest. Quod si minor est, in quibus non interest patris, cum curatore dato litigatur. Si vero interfuit patris, & pater denegat praestare auctoritatem, cogitur officio iudicis. Et sic Senatusconsultis decisum refert Papo, libr. 7. Rhapsod. aresto. titu. 7. arest. 1.

¶ Secundo, vxor in iudicio esse non potest regulariter per se, sine auctoritate mariti, nisi publica negotiatrix sit, vel nisi de crimine agatur. Boer. in §. 4. de consuet. status & iuris personarum in consuet. Bitor. Nos etiam de hoc plura tractauimus in praedicto lib. 11. huius Syntagm. cap. 4. num. 21. & sequent. Docet & late Chaffanæus, quando vxor contrahere & esse in iudicio possit, ad §. 5. des droits appartenans a gens mariez. Notat & Masuerius, vido Masuer. titu. de contumacia, §. item & idem est in vxore, & §. seq. vxorem in controuersia rerum dotialium vocari debere in iudicio cum auctoritate mariti, quod in hoc censetur esse sub potestate ipsius: ut & in filiofamil. seruandum, si de rebus quae patri quaeruntur agatur. Quod si inquit, pater vel maritus fuerint adiornati, pro auctoritandis filio aut vxore, & ad diem adsignatam non comparuerint virtute defectus, curia debet filium aut vxorem, si compareant, & hoc si peratur, auctoritare. Notat & Ioan. Faber, in §. fuerat. col. 1. de actionibus. Quod ex consuetudine regni Franciae, vir & vxor simul pro re dotali immobili agunt: sed omnes actiones competentes vxoribus, competere & viris, de consuetudine, pro quibus & viri soli experientur, pro quo facit. l. 1. §. fin. cum l. seq. de iniur. P. Boetius ad §. 4. de consuetud. de iure personarum, ad ver. En cas d'excès, in consuet. Bitor. Et iure ciuili, non potest vxor agere pro dote coram vilo iudice, sed vir contra patrem vel alium promittentem, l. si pater, & ibi Sa'yo. & alibi, soluto matrim. P. constante matrimonio, & nisi eo soluto, l. in rebus, de iure dot. (vel marito vergente ad inopiam, l. ubi adhuc, de iure dot. C. l. si constante sol. matr. P. vel si dos illi fuerit legata agere poterit. l. seruo legato, 72. §. si iustor. de lega. 1. Cum tamen hodie ex consuetudine, pro dote siue legata siue constituta, ambo coniuges agant. Vide & de his Boer. q. 328. & Masuer. in tit. de dote, §. item maritus & no vxor, in praxi. ¶ Item 3. generaliter lis nulla esse potest, inter patrem & filium in potestate constitutum, l. si. C. de in ius voc. l. generaliter, eo. P. l. lis nulla, de in. P. l. actiones aduersus patrem, de act. P. neq. emancipato quocq. in patre vel liberto in patronu dabitur actio: nisi impetrata venia a praetore, seu iudice. l. pen. & si de in ius voc. P. §. si de praetor. litig. ap. Iustin. Certisq. in causis tantum, ex quib. agendi datur a iure facultas: veluti si quaestio sit de pedullo castrensi, vel quasi, d. l. si nulla, de iud. leg. si quis vxori, 33. §. 2. & 3. & l. si dubitetur, 11. §. si de fideiuss. de petitione alimentorum, l. si quis a liberis, de liber. agno. ant de aliis, quae adfert gl. in l. lis nulla, de iud. P. ¶ Ratione etiam temporis, actor vel reus in iudicio contentiosus non admittuntur, ut si feriae sacrae & solemnes sint, quibus iura edixerunt silere lites, l. omnes iudices, 3. & l. omnes dies, 7. l. quadragesima, 6. & l. fin. C. de feris. & ob tempus etiam aliud feriarum solemnum vel repentinorum, secundum ea, quae a iure in illis nominatim prohibita sunt, l. 1. C. de feriis, l. 1. eo. P. c. 1. eod. ap. Greg. Exceptis etiam quae voluntate iurisdictionis sunt, l. 2. & l. actus, 8. C. eod. l. solet. eo. P. vel ob necessitatem permittuntur, ut l. provinciarum, 9. C. eod. l. 1. §. fin. l. 2. 3. eod. P. nos plura de feriis suo loco tradidimus: supra libr. 2. istius Syntagm. cap. decimo sexto.